

Prof. Dr. H. Nusret Fişek'i Saygı ve Özlemle Anıyoruz!

Değerli bilim ve eylem insanı, çok yönlü bir önder ve Türkiye’de Tıpta Halk Sağlığı Uzmanlığının kurucusu olan Prof. Dr. Nusret Fişek, yurdumuzda *çağdaş sağlık anlayışının* da yerleşmesinde önemli bir öncü olmuştur. Nusret Fişek’in yaşamı hep tek bir hedefe yönelmiştir. Bu hedef hepimizin de amacı olan “*insanımızın daha sağlıklı yaşaması*” hedefidir. Prof. Dr. Nusret Fişek tüm yaşamı boyunca insan ve toplum sağlığı için en üst düzeyde savaşım vermiş, bilim insanlığıyla, yöneticiliğiyle, eğiticiliğiyle, barış severliğiyle ve demokratlığıyla bizlere her zaman örnek olmuştur. Nusret Fişek, *tıp bilimini toplumsal bir bilim olarak görmüş*, tıp ile sosyal bilimler arasında her zaman yakın bir ilişki kurmuştur. Hepsinden önemlisi, toplumun sağlık sorunlarını çözmeye *bilimsel sağlık politikaları* üretmiştir.

Prof. Dr. Nusret Fişek'in bakteriyoloji, mikrobiyoloji, biyokimya, biyoistatistik, demografi gibi temel bilim dallarındaki uzmanlıklarının yanı sıra tıbbi deontoloji, sağlık örgütlenmesi, sağlık yönetimi, eğitim ve iletişim gibi alanlarda da son derece başarılı çalışmaları vardır. Kısacası Nusret Fişek'in yaşamı bir bilimler mozaiğidir.

Kuşkusuz Prof. Dr. Nusret Fişek hocamızın en önemli yapıtlarından birisi "**Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Yasası**"dır. Bu yasa 1978 Alma Ata Bildirgesinden yıllarca önce *temel sağlık hizmetleriyle* ilgili pek çok ilkeyi yaşama geçirmiş, sağlık tanımına ve **Evrensel İnsan Hakları Bildirgesine** göndermede bulunmuştur. **Sosyalleştirme** uygulaması salt sağlık hizmetlerinin örgütlenmesini değil **toplum katılımını** da içerecek uygulamaları ülkemizde somut biçimde yaşama geçirmiştir. Ne yazık ki bu yasa yıllarca siyasal iktidarlarda bilinçli bir olarak engellenmiş ve en sonunda aile hekimliği uygulamasıyla birlikte ortadan kaldırılmıştır (2010).

İdealist bir bilim insanı olan Prof. Dr. Nusret Fişek hocamızın eğitim konusunda da çağdaş ve çok yönlü yaklaşımları vardır. **Hıfzıssıhha Okulu** Müdürü olmasıyla birlikte okuldaki eğitim etkinlikleri somut olarak artmış, hizmet içi eğitim programları geliştirmiş ve 1958'de başlattığı Hekimler için Halk Sağlığı uzmanlık eğitimiyle ülkemizdeki Halk Sağlığı Uzmanlarını yetiştirmiştir. Bugün kapatılmış bir Okulu, atıl bırakılmış laboratuvarları ve durdurulmuş aşı üretimiyle adeta bir ibret anıtı durumuna gelen **Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nün** yeniden etkin duruma getirilmesi, ülkemizdeki tüm Halk Sağlığı Uzmanlarının en içten dileğidir.

Nusret Fişek'in tıp eğitimine olan yaklaşımı da çağdaş ve çok boyutludur. Tıp öğrencisini hastanenin dışında, toplum içinde eğitime konusunda hep özel bir çabası olmuştur. Bu çabalarını Hacettepe Üniversitesinin **Etimesgut ve Çubuk Sağlık, Eğitim ve Araştırma Bölgelerinde** somutlaştırmıştır. Müdürlüğünü yaptığı Hacettepe Üniversitesi **Toplum Hekimliği Enstitüsü**nde tüm öğrencilerin mezuniyet öncesi ve sonrası dönemlerde ve çok disiplinli (multi disipliner) yapı içinde bu bölgelerde eğitim görmesini sağlamıştır. Hem tıp öğrencileri, hem Halk Sağlığı uzmanlık ve doktora öğrencileri bölgede **toplum içinde çalışmış**, hizmet sunmuş, eğitimler yapmış ve bölge halkının da katılımıyla birlikte ortak çalışmalar, hizmetler üretmişlerdir. Gene üzülerken belirtmek gerekir ki; bu bölgeler de Sağlık Bakanlığınca üniversitelerin elinden alınmış ve Sağlık, Eğitim ve Araştırma Bölgeleri kapatılmıştır.

Nusret Fişek hocamızın en önem verdiği konulardan birisi de **Demografidir**. Sunulan hizmetin iyi planlanabilmesi için güvenilir bir nüfus ve sağlık verisine gereksinim olduğunu vurgulamış, **Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etüdüleri Enstitüsü'nü** (HÜNEE) bu amaçla kurmuştur. **Nüfus Planlaması Hakkında Kanunun** (2827 sayılı, 1965 tarihli) çıkartılmasına öncülük etmiş, **Aile Planlaması** kavramının ve hizmetlerinin geliştirilmesini sağlamıştır.

Prof. Dr. Nusret Fişek hocamız bireyin ve hekimin hakları konusunda da **tıbbi deontolojiyi** gündeme getirmiş, deontoloji ve **tıp etiği** kavramlarını salt hekimler açısından değil bütün toplum açısından ele almıştır. Aynı yaklaşımla yasal hekim örgütlenmesi olan **Tabip Odalarını** da gerçekte hekimlerin en doğal örgütlenme hakkı olarak kabul etmiştir. Bir **barış ve sevgi insanı** olan Prof. Dr. Nusret Fişek, uzun yıllar **TTB Merkez Konseyi** Başkanlığı yapmıştır.

Prof. Dr. Nusret Fişek sağlık hizmetlerinin sunulmasında her zaman **kamu ağırlıklı** bir modeli savunmuş, **koruyucu hekimlik** ilkelerinin öne çıkarılmasını istemiş ve toplumun tümüne

hizmet götürecek geniş bir takım (ekip) anlayışına sahip bir model (**Sağlık Ocağı**) kurgulanmıştır. Türkiye'nin sağlık sistemindeki sorunlarını çözmeye Prof. Dr. Nusret Fişek hocamızın bu modelini günümüzde yeniden anımsamak gerekmektedir. **Sağlık yönetimi** konusunda da uzman bir kişi olan Nusret Fişek, Türkiye'nin sağlık yönetimi alanındaki sorunlarını şöyle tanımlamıştır:

- “Türkiye’de **sağlık yönetimi** alanında yaşanan sorunları aşabilmek için halk sağlığı alanında hekimlere mezuniyet sonrası halk sağlığı uzmanlık eğitimi verilmeye başlanmıştır. Her yöneticinin sağlık mevzuatını ve bürokratik düzeni bilmesi gerekir ancak bu yeterli değildir. Sağlık hizmetleri ancak sağlık yönetimini bir bilim ve sanat olarak öğrenmiş kişilerin elinde gelişebilir”.

Bu nedenle eğer Sağlık Bakanlığı politika yapıcıları Halk Sağlığı Uzmanlarının öncelikle bölge sağlık yöneticisi konumunda görevlendirilmesini (*istihdam edilmelerini*) hedeflerlerse, ülkemizin sağlık düzeyinin hızla iyileşmesine de önemli bir katkıda bulunmuş olacaklardır.

Nusret Fişek hocamız artık yanımızda değil. Bizlere ders anlatamaz ancak yazdığı kitap ve makaleler, oluşturduğu ilkeler ve yaşamı boyunca yaptıklarıyla bizlere yol göstermeyi sürdürmektedir. Nusret Fişek’i anmak ancak O’nun savunduğu ilke ve uygulamaları yaşatmakla olanaklı olabilir. Bu çağdaş ve demokrat insana yaraşır olamayanların ise, O’nun **insanca yaşam öğretisini** anlamaları beklenemez.

Değerli bilim ve eylem insanı, çok yönlü bir önder, ülkemizde çağdaş sağlık hizmetleri anlayışının yerleşmesinde “**Sosyalleştirme Yasası**”yla önemli rol oynamış; **Hıfzıssıhha Okulu** müdürlüğü sırasında Türkiye’de tıpta Halk Sağlığı Uzmanlık eğitimi başlatan ve Hacettepe Üniversitesi’nde **Toplum Hekimliği Enstitüsü**’nü kurulmasıyla birlikte, ülkemizde Halk Sağlığı Anabilim Dallarının açılmasına öncülük etmiş olan hocamız Prof. Dr. Nusret Fişek’i, bu gün ölümünün 32. yıldönümünde saygı, sevgi ve minnetle anıyoruz.

O’nun savunduğu ilke ve uygulamaları yaşatmak temel görevimiz olacaktır.

HASUDER olarak Halk Sağlığı alanındaki savaşımımız (mücadelemiz), Nusret Fişek hocamızın saygın ve sevgin aydınlığıyla güçlenerek sürecektir.

03 Kasım 2022

HASUDER Yönetim Kurulu